

**Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei
Praecepta Pars ...**

Tractatus II. In I. Præceptum De Fide, Spe, Charitate, Religione, & Peccatis
oppositis

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1711

Sectio III. Communicatio Catholicorum cum Hæreticis in crimine, sacris,
Matrimonio, politicis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59952](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59952)

rum per accidens annexæ, Ecclesiasticæ Irregularitas seu incapacitas ad sacros Ordines suscipiendos, & in susceptis ministrandum, & Privatio omnis Beneficij, Jurisdictionis, & Potestatis Ecclesiasticæ. 3. Privatio Ecclesiasticæ Libertatis. Pœnæ verò hæreticorum Politicæ sunt. 1. Confiscatio omnium bonorum. 2. Excommunicatorum subditorum à juramento Fidelitatis. 3. Pœna capitis. De quibus, ad nostrum nihil spectantibus, consulendi Juristæ & Legum Doctores. De pœnis autem excommunicatorum in communi, ex professo agitur in materia de Censuris.

SECTIO III.

Communicatio Catholicorum cum hæreticis in crimine, Sacris, Matrimonij Politicis.

SUMMARIUM.

26. Mortaliter peccant, & excommunicantur communi-
tes cum hæreticis in ipso crimine hæresis, ut sunt
27. I. Eis in hoc credentes.
28. II. Eorum fautores.
29. III. Receptores, & defensores.
30. In causa hæresis: non autem in alia causa.
31. Quomodo, aut qualiter liceat, vel non liceat
communicare in sacris, v. g. concionibus, ex-
Baptismo &c.
32. Matrimonia Catholicorum cum hæreticis sunt
valida, mortaliter tamen illicita ob varia per-
33. Nisi rationabili causa excusentur.
34. Etiam quævis communicatio cum eis politica
lum subversionis inducens est sub mortali prohibi-
re divino, & naturali.

Credentes

27 **H**æreticis dicuntur, qui eorum erroribus quo modo assentiuntur, saltem impudenter & in confuso, v. g. dicendo vera esse, quæ ab illis hereticis contra Ecclesiam Catholicam docuit, vel dixit, etsi in partibus eorum errores vel ignorent, vel iis non advertant, cujus credulitatis signa sunt, si veritas heretici Fidem præbeas, eum de sua heresim libenter audias, approbes, ejus doctrinam apud alios laudes &c. Quamvis autem tales credentes ordinariè sint veri formales interni heretici (sicut formalis verus Catholicus est, qui Fidei Articulos implicite credit, credendo, quidquid Ecclesia credit,) adeo ipsa excommunicatione hereticorum ferri non possunt, quia tamen ex istis actibus non potest ad hanc heresim conclusi, & res disputationi non potest, ne quis de horum hereticis credentes excommunicatione dubitare posset, eorum heresim expressa mentio facta est in Bulla, cum tales heretici ex natura sua pessimi, & saluti animarum, quæ Ecclesie perniciosissimi sint. Vide Navar. c. 27. n. 55. Toletum lib. I. c. 19. Sanchez c. 10. n. 2.

Fautores

28 **H**æreticorum dicuntur, qui aliquo modo favorem præstant, quo eorum heresim immunis permaneat, aut illam liberius credere possint, exercitia sua heretica, convicia, aut alia quæque ad heresim promovenda

peccantia exercere valeant. Ubi maximè peccant, & excommunicationi subjacent Principes, & Magistratus Catholici, qui hæreticos in suis terris grassari sinunt, non puniunt, cum sciunt, & possunt, non denuntiant, imò ad munia Reipublicæ promovent. Excepto ubi publica auctoritate ob gravem necessitatem, etiam inter Catholicos, sub Magistratu Catholico, hæretici tolerati debent, ut nunc est in pluribus locis Germaniæ.

Receptores, defensores.

Receptores hæreticorum dicuntur, qui hæreticos domo, vel alio loco recipiunt, & abscondunt, ne hæretici ob hæresin legitimè inquitantur: qui hæreticos ad domos suas admittunt, cum sciunt eos hæresin spargere, & diatatare, etiam sub mensa & inter pocula, maxime cum ad id quomodolibet cooperentur.

Denique *Defensores* hæreticorum dicuntur, mortaliter peccant, & excommunicationem incurrun, qui hæreticos in vel extra judicium quomodolibet defendunt, excusant, impediunt quacunque ratione, ne cum eis justitia fiat. Ubi gravissimè & dupliciter peccant ipsi Magistratus Catholici, & omissione justitiæ, & commissione favoris hæreticis exhibiti in perniciem animarum, & Reipublicæ Christianæ. Quæ omnia, quia in Germania, ubi hæretici tolerati sunt, rarè praxi sunt, obiter indicasse sufficiat. Latè videre poterit, qui volet, apud *Azorium*, Sanchez cit. c. 10. n. 4. & alios.

In causa haeresis.

30 **N**am extra causam haeresis quoad aliam re, favere, recipere, vel defendere haeresis ex his titulis, culpa non est. Comprehensio ergo solum credentes, fautores, receptores fautores haereticorum formaliter, quatenus haeretici sunt, sive ut haeresin suam impunitius tenere, docere, ac diffundere possint explicant DD. communiter cum Navarro *77. n. 5.* Ad hoc tamen non requiritur formalis & directa intentio propagandi haeresin, sed tantum indirecta & interpretativa, ita ut per excommunicationem incurrant, qui haeresin in causa haeresis favent vel auxilio sunt, sed non directa intentione promovendi haeresin, sed alio motivo: e. g. amicitiae, utpotè si Judex, testis, & debet, non capiat, non puniat haeresin, sive ex affectu amicitiae, vel consanguinitatis, vel ex tadio laboris &c. Sylvester *V. haeresis. Fautores.* Layman *cit. n. 5.* Item qui amicum vel consanguinitatis ergo haeticum recipiunt in domo in causa est, ne capiatur, vel puniatur. *let. Lib. I. c. 19. Tertium est.* Sylvester, *cit.* Et si contra sentiant Sanchez *cit. de haereticis. lib. 1. c. 1. §. 6.* requirentes formaliter favendi, ac fovendi, vel promovendi haeresin: quia alioquin non faveret haeticum amico, & consanguineo &c. ex alia obligatione humana: & per accidens est, quod reddat favorem haeresis. Sed hoc minus probatur. Sic enim vix essent ulli fautores, vel receptores

hæreticorum excommunicationi subiecti, nisi etiam ipsi sint formales hæretici, sicque illa specificatio Bullæ verè esset frustranea. Illud verò probabile, receptorem personæ conjunctissimæ, ut potest patris, filii, fratris, ne in manus iustitiæ deveniat, etsi peccare possit, tamen excommunicationem non incurrere: quia personam ad eam conjunctam, & quasi eandem cum illo non defendere in tanto periculo, valde difficile. Ita *Vindaldus, Azorius* apud *Layman cit.* omninò probabiliter.

Magis adhuc probabile est, quod docet ipse *Sanchez c. 10. num. 9. & ex eo Layman c. 14. in fine.* Hæretici factorem, receptorem &c. non incurrere censuram, nisi malus effectus vel eventus sequatur, sed requiri, ut ex tali favore vel auxilio præstito hæreticus v. g. liber evadat, hæresin liberius & latius effundat. *Ratio est:* quia quando in Canonibus Ecclesiæ fautor alicujus rei principaliter, & omnes cooperatores accessorie excommunicantur, hi excommunicationem non incurrunt, nisi effectu secuto, juxta communem DD. at qui hac prima excommunicatione Bullæ principaliter excommunicantur ipsi hæretici, accessorie verò solum eorum fautores, receptores defensores, ergò isti non incurrunt excommunicationem, nisi ex favore sive auxilio præstito sequatur malus effectus hæresis defensionis, & propagatæ. Contrarium tamen rursus probabilius censent *Sayrus lib. 3. c. 4. Castropalaus*, aliisque citatis, *Tamburinus §. 6. n. 7.* Quia talis ex parte sua posuit

totam protectionem: ergò simpliciter fa-
receptor fuit, ideòque censuræ subiectus
priorem sententiam in conscientia tutam cen-

§. II.

In Sacris &c.

31 **C**ommunicantes cum hæreticis in sacri-
ticis, utpote in signis, ritibus, ca-
niis, & quibusvis aliis hæreticorum prop-
pote eorum conventiculis, concionibus,
&c. ordinariè & quasi uni ex ipsis assistentibus,
ordinariè & quasi uni ex ipsis assistentes &
divino peccant mortaliter, & possunt in-
excommunicationem: hoc enim propriè est
communicare operibus eorum malignis, quod
pere prohibet D. Joannes infra citandus.
abundè patet ex dictis. Nam tales ita com-
cantes in profanis eorum sacris, aut revera
sunt infecti hæresi, aut saltem credentes
tores hæreticorum: & tunc, cum suam
internam, vel pravum in hæresim affectum
vorem opere externo solemniter & prop-
nifestent, præter peccatum mortale, in-
excommunicationem Bullæ, ex modò dictis
denique licèt animo nullo modo sint affecti
resim, sed Fidem illibatam servant, tamen
lemni actu falsam sectam simulando, gra-
peccant, contra professionem externam
in foro externo pro hæreticis, & excommu-
habentur, ac pœnis hæreticorum subiacere
tur, ut jam sæpiùs dictum.

Dixi autem: *in sacris hæreticis*; nam in

atholicis per fe licet Catholicis communicare
m hæreticis toleratis, feu non vitandis, uti funt
ftri in Germania: licitè enim admittuntur ad
nciones, exequias &c. modò abfit periculum ir-
verentia, irrifionis, fcandali &c. idque maxi-
è, quando fperatur fructus & effectus aliquis
nus, prout fæpius compertum fuit. At verò
illo modo licet citra mortale cum eis communi-
re in Sacris Catholicis activè, ut eis aliquo mo-
o cooperentur; imò peccat mortaliter Catholi-
is, qui ad Baptifmum, vel Confirmationem ad-
beret, nedum Miniftrum, fed Patrimum hære-
cum, cum enim officium fit Patrini infantem vel
verum fulceptum quandoque, cum opus fuerit,
Fide enutrire, & confervare, fi hæreticum pa-
inum adhibeas præter fcandalum inde oriri foli-
am, eo actu cenferis perfidia illius confentire, &
tio tuo obligationem quandam ad hæreticum ac-
uiris. *Communis D D. apud cit.* Maximè verò
peccat mortaliter Catholicus Clericus, vel fæcu-
aris hæreticum excommunicatum admittens ad
participationem Sacramentorum, quia coopera-
ar, vel confentiret eorum peccato & facrilegio, &
hæreticus effet non toleratus, Clericus admit-
ens eum ad Sacra incurrit excommunicationem
aris communis.

§. III.

In Matrimonio.

Matrimonia Catholicorum cum hæreticis, 32
etfi fecundum Leges Ecclefiæ facta valida
K 2 fiant

fiant. (de quo alibi) tamen jure Divino & mat-
 riastico illicita sunt sub peccato mortali, nisi
 in aliquibus causis excusentur. *Ita omnes* Omnia
 Ratio sumitur primò ex jure Divino, quo graha
 homo sub mortali tenetur devitare pro peccato
 cula proxima peccatorum, salutis suæ: & con-
 matrimonii Catholicorum cum hæreticis. Illi-
 nè pericula proxima, & multiplicia peccatorum
 & salutis. *Nam* rum

I. Est periculum maximum subvertendi
 Fide conjugis Catholici; sic enim in qua
 versatione familiari cum hæreticis tantum
 tur periculum, ut jure Divino vitari debeat
 mox dicetur, quantò majus erit periculum
 fo matrimonio cum hæreticis, ubi sunt dissen-
 ne una, quàm facile, uxor violentiâ viri, hoc n-
 leonciniis uxoris in Fide pervertetur; hoc d-
 quidem periculosius. Unde Deus in veteri
 specialiter Hebræis prohibuit conjugia
 minis gentilibus ob evidentissimum pericu-
 subversionis. Deut. 7. v. 4. *Quia seducti sunt e-*
tuum, ne sequantur me, & ut magis ser-
alienis. Et 3. Reg. c. 11. *Certissimè enim*
corda vestra, ut sequamini Deos earum.
 pertus nimium mortalium sapientissimus
 Et hic maximè urget præceptum Apo-
 Corinth. 6. *Nolite jugum ducere cum*
 Et: *Qui tetigerit picem, inquinabitur ab e-*

II. Gravissimum est periculum sub-
 prolium, quæ alterutro parente hæretico
 potestate paterna Patris hæretici, aut

divino & matris hæreticæ, vix fieri potest, quin pervertantur, aut saltem inficiantur. Sacrilegum autem actum est, si persona hæretica cum Catholica con-
tra, quo trahat ea lege, ut filii in Fide sequantur patrem
pro hæreticum, filia verò matrem Catholicam, vel
sua: contra.

III. Tertium periculum est, aut condescen-
tia peccationum perversæ charitatis, aut gravium dissensio-
num: aut enim ejusmodi conjuges, conabuntur
subverti, servare charitatem & pacem, & quid non faciet,
in qua vel tolerabit contra conscientiam maritus catho-
s tantum, icus in gratiam uxoris hæreticæ? Et quid è con-
itari debet, ra uxor Catholica ob gratiam & metum viri hæ-
periculum, etici; aut uterque conjux conabitur tueri consci-
sunt due, antiam zelo Fidei & Religionis suæ: & quomodo
â viri, hoc moraliter fiet absque frequentissimis & gravi-
tur; bus dissensionibus, rixis, scandalis mutuis, aliis-
s in ve, que peccatis, juxta illud D. Ambros. lib. I. de Ab-
njugia, aham c. 9. *Quomodo potest congruere charitas, si
num pe, desit Fides?* Ergò Jure divino & naturali illicita
seducti, unt ejusmodi conjugia de se loquendo.

VI. Accedit Jus Ecclesiasticum frequenter in
Conciliis & Canonibus prohibens ejusmodi con-
jugia. Concilium Laodicense cap. 14. inquit:
Non oportet cum hæreticis universis nuptiarum fœ-
dera celebrare, aut eis filios dare, vel filias, sed
magis accipere, si tamen Christianos se fieri promit-
ant. Et in Concilio Elibertino canone 16. de-
finitur: *Hæreticis, si se transferre noluerint ad Ec-
clesiam, nec ipsis dandas Catholicas puellas.* Con-
aut cil. Chalced. can. 14. *Non oportet cum homini-
bus*

150 *Tract. 11. In 1. Praecept. Decal. Cap.*
bus haereticis miscere connubia, & vel filias dare, sed potius accipere; si tamen
tur Christianos se esse futuros & Catholicos
prohibet latè Stephanus Papa Epist. ad Fr
Regem c. 46. Bonifac. VIII. c. *Decretum*
ret. Et alibi, vide Laym. *lib. 5. tr. 10. p. 1.*

33 Dixi autem per se loquendo: *nisi ratio*
causis excusentur. Matrimonium ergo
catholicæ, ut & validum & licitum sit,
necessariò requiruntur. 1. Ut fiat secun
ges Ecclesiæ: videlicet secluso impedim
rimente etiam juris Ecclesiastici tantum
Parocho & testibus, de quibus suo loco
post Concil. Tridentinum receptum
nium esset nullum. 2. Requiritur, ut ab
tum fieri potest, excludatur periculum
nis in Fide expresso pacto, ut conjugi
liceat securè & quietè in sua Fide permanere
que securitas salutis, & salus animæ
est omni incommodo temporali, aut etiam
modo. 3. Requiritur pactum expressum
educatio prolium in Fide & moribus
conjugem catholicum, saltem usque ad
pubertatis & emancipationis. Et quia
bus stantibus revera adhuc subsunt mort
cula suprâ enumerata, propter quæ
& Ecclesiastico prohibita sunt ejusmodi
monia. Hinc 4. requiritur insuper causa
bilis excusans, qualis potissimum triplex
1. Utilitas spiritualis, utpote si conjux
promittat, vel certè magna spes sit illum

Catholicam amplexurum. Ita expressè Concil.
 Elibertinum, & Laodic. suprà allata, & commu-
 nis DD. cum Layman *cit. lib. 5. tract. 10. p. 4. c.*
 14. Marchant. *tom. 2. tract. 2. sect. 3. q. 11. in*
append. Qui huc refert connubia cum hæreticis
 Regibus & Principibus, si inde speretur con-
 versio Regnorum, protectio Catholicorum, ces-
 satio persecutionum. 2. Moralís quædam neces-
 sitas, utpote dum quis habitat in Regionibus hæ-
 reticorum prædominantium, nec facilè reperit
 personam catholicam suæ qualitatis & conditio-
 nis, cui honestè nubere possit. 3. Gravis damni
 evitatio, utpote quia aliàs esset periculum exhæ-
 reditationis, proscriptionis, ruinæ totius familiæ,
 hæreditatis totius ad hæreticos devolendæ &c.
 In his & similibus casibus permittuntur connubia
 Catholicorum cum hæreticis, consultò tamen
 semper, cum fieri potest, Pontifice vel Ordina-
 rio. Attamen *Azorius, Sanchez, alii apud Lay-*
man. cit. rectè addunt in Germania & cæteris lo-
 cis, ubi hæretici tolerati cum Catholicis permixti
 sunt, id licere ex consuetudine, dummodò adsint
 conditiones quatuor enumeratæ.

§. IV.

In Politicis.

Omnis communicatio politica seu quæcunque
 conversatio, commercium, convictus cum
 hæreticis, unde imminet periculum subversionis
 Fidei, vel morum, Catholico Jure Divino & na-
 turali sub mortali est prohibita. *Omnes.* Ratio da-
 tur, & fundatur in ipsa Lege Divina, & naturali;
 K 4 quia

quia quilibet sub mortali tenetur vitare omne
 rricula peccati & subversionis in via salutis, litica
 periculum maximè est in communicatione lum
 versatione, convictu cum hæreticis. Unde ubi
 S. Scriptura tam graviter prohibetur. Ad I la cu
Hereticum hominem post unam & secundam ticis
reptionem devita scdens, quia subversus est tur c
 Timoth. 2. prohibet Apostolus omnem con tatib
 tionem & colloquium cum hæreticis dicens æsti
 fana & inaniloquia devita, multum enim rarò
 ciunt ad impietatem, & sermo eorum, non
 cer serpit, ex quibus Hymeneus & Ph talis
 qui à veritate exciderunt. Et alibi. S. ne m
 adhuc dilectus discipulus Joannes Epist. 2. tand
 venit ad vos, & hanc doctrinam non affer su co
 lite eum recipere in domum, nec AVE es Ur
 tis, qui enim ei dicit AVE, communicat D
 ejus malignis. Unde idem S. Joannes ad Cen
 Cerinthum hæreticum in balneis, exclam
 Fugiamus, ne ruina domus opprimendo C
 veniat, uti refert Irenæus lib. 3. contra hære lum
 Peccant ergò graviter quicumque absque nec p
 gitima causa continuis commerciis, conventi absco
 ne cum hæreticis assuescunt: nam, licet mod mod
 minò pervertantur, tamen eorum mores
 dos, errores &c. imbibunt, approbant, Ar
 & mores veræ Fidei aut obliviscuntur, aut
 æstimant, vel vilipendunt. Et execrandus est
 parentum, qui filios ad partes hæreticorum
 nant educandos, & consequenter necessarios
 quo modo inficiendos in Fide, vel moribus,

textu addiscendæ mercaturæ , conservationis po-
salutis, liticæ, studiorum &c. Cæterum ubi abest pericu-
lacione lum subversionis in Fide vel moribus , maximè
Unde ubi permixti vivunt hæretici cum Catholicis, nul-
r. Ad illa culpa erit communicare cum hæreticis in poli-
secunda tics aliàs indifferentibus. Ubi maximè excusan-
erfus et tur opifices juniores , qui artis suæ causâ in civi-
nem con- tatibus Imperii operas suas locant , alioquin parvi
s dicens æstimantur ; excepto semper (quod in his terris
um enim raro evenit) nisi esset hæreticus excommunicatus
rum, nominatim denuntiatus ; adeoque non toleratus ,
& Ple- talis enim jure Ecclesiastico sub excommunicatio-
ibi. ne minori quoad omnem communicationem evi-
dist. 2. tandus est , extra casus Jure expressos , & hoc ver-
in affert fu contentos.

Utile, Lex, humile, & res ignorata, necesse.

De quibus vide Authores passim in materia de
Censuris.

COROLLARIUM.

Confessarius ergò advertens pœnitentem suam
ex conversatione cum hæreticis adire pericu-
lum Fidei, morum & salutis, debet ei injungere,
nec potest absolvere, nisi promittat devitare, vel
abscedere, quamprimum absque gravi suo incom-
modo fieri potest.

SECTIO IV.

Librorum hæreticorum Lectio, Retentio.

SUMMARIUM.

35. *Quomodo differant liber hæreticus, liber hæretici, &
liber prohibitus.*

R 5

36. Mor.